

Työsuojeluvaltuutettujen ajankäyttö vuosina 1.1.2022- 31.12.2025

2642/01.00.00.03/2021

Henkilöstöjaosto 18.06.2021 § 97

Valmistelija: työsuojelupäällikkö Anne Liimatainen,
anne.liimatainen@salo.fi, 044 7782246; henkilöstöjohtaja Christina
Söderlund, christina.soderlund@salo.fi, 02 7782103

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (nk. valvontalaki) § 34 säätelee työsuojeluvalvonnan ajankäyttöä. Sen mukaan ”Työnantajan on vapautettava työsuojeluvaltuutettu 31 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista varten säännöllisistä työtehtävistään sellaiseksi kohtuulliseksi ajaksi, jonka tämä tarvitsee työsuojeluvaltuutetun tehtävien hoitamista varten, jollei pätevä syy tilapäisesti ole vapautuksen esteenä. Työsuojeluvaltuutetun tehtävien hoitamista varten tarvittavaa aikaa määrättäessä on otettava huomioon

- tämän edustamien työntekijöiden lukumäärä
- työpaikan alueellinen laajuus
- työskentelypaikkojen lukumäärä ja niissä suoritettavan työn luonne
- töiden järjestelystä johtuvat työsuojeluvaltuutetun tehtävien määrään vaikuttavat tekijät sekä
- muut työntekijöiden turvallisuuteen ja fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen vaikuttavat työturvallisuuslaissa tarkoitetut haitta-, vaara- ja kuormitustekijät.”

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen yleiskirjeessä 32/2011 ja kirjeen soveltamisohjeessa (KT:n yleiskirje 3/2013) on ohjeistettu kuntia työsuojeluvaltuutetun ajankäytöstä.

Yleiskirjeen 32/2011 mukaan ”Työsuojeluvaltuutetulla on oikeus käyttää työaikaansa työsuojeluvaltuutetun tehtävän hoitamiseksi tarvittava riittävä aika. Työtehtävistä annettavasta vapautuksesta sovittaessa on otettava huomioon työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 34 § 1 momentissa säädetyt asiat.

KT:n yleiskirjeessä 3/2013 on ohjeistettu työsuojeluvaltuutetun ajankäyttöä ja ansionmenetyksen korvaamista koskevasta sopimuksesta ja järjestöjen kanssa neuvotelluista yksityiskohdista.

Yleiskirjeen mukaan työsuojeluvaltuutetun vapautusaika voidaan sopia kiinteänä vapautuksena ja erityistarpeeseen perustuvana määräaikaisena vapautuksena. Kiinteän vapautuksen perusteena käytetään edustettavana olevien työntekijöiden/viranhaltijoiden lukumäärää kerrottuna paikallisten olosuhteiden mukaan määriteltävällä luvulla 0,12–0,22 neljää peräkkäistä kalenteriviikkoa kohti.

Vapautuksen tuntimäärä viikkoa kohden saadaan seuraavalla

laskukaavalla:

edustettavien määrä x sovittu kerroin

4

Yleiskirjeessä todetaan, että kunta-alalla tehdään monenlaisia töitä ja samalla työsuojeluvaltuutetulla saattaa olla edustettavanaan esimerkiksi hallinnollisissa töissä, opetusalan töissä, teknisten alojen töissä sekä hyvinvointipalvelujen tuottamiseen liittyvissä töissä olevia työntekijöitä. Eri työtehtävien vaara- ja kuormitustekijät tulee ottaa huomioon, kun sovitaan kertoimesta. Käytännössä tämä voi tapahtua siten, että ajankäyttölaskelmassa työsuojeluvaltuutetun edustamien eri työntekijäryhmien erilaiset haitta-, vaara- ja kuormitustekijät otetaan huomioon yhdessä valittavassa kertoimessa.

Erityistarpeeseen perustuvan määräaikaisen vapautuksen tarkoituksena on mahdollistaa tilapäisten tarpeiden huomioiminen työsuojeluvaltuutetun ajankäytössä ilman, että kiinteää ajankäyttöä tarvitsee muuttaa määräajaksi. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi laajat organisaatiomuutokset, isot kehittämishankkeet, olennainen vuokratyövoiman käyttö tai henkilöstön työhyvinvointia vaarantavat tilapäiset erityiskysymykset, kuten esimerkiksi yhteisen työpaikan tai yhteisten vaarojen työpaikkojen toiminnassa ilmenevät vaaratilanteet. Työsuojeluvaltuutetut tukevat myös esimiehiä henkilökunnan sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

Kertoimesta sovitaan paikallisesti. Kertoimen valinnan perusteena voidaan käyttää edustettavana olevan henkilöstön töihin ja tehtäviin liittyviä vaara- ja kuormitustekijöitä sekä työtehtävien suorittamisen aiheuttamaa vaaraa terveydelle.

Työsuojeluvaalit järjestetään syksyllä 2021. Paikallisella tasolla vaalien järjestäminen on aloitettu huhtikuussa, jolloin nykyiset työsuojeluvaltuutetut ovat antaneet raportin kuluvasta kaudesta. Raportin mukaan vanhus- ja terveysterveysten (pois lukien suun terveydenhuolto ja työterveyshuolto) työsuojeluvaltuutetun (1/1) sekä sosiaalipalveluiden, työterveyshuollon, suun terveydenhuollon ja kaikkien esimiesten työsuojeluvaltuutetun (1/2) aika on ollut riittämätön ja työmäärä on ollut kohtuuton. Erityisesti 50% työsuojeluvaltuutetun työaika on ollut erittäin haasteellinen, koska työaika on pitänyt sovittaa kahden erilaisessa syklissä toimivan työyksikön aikatauluihin. Lisäksi työsuojeluvaltuutetun pitää perehtyä samaan määrään ohjeita, määräyksiä ja lakeja kuin muidenkin työsuojeluvaltuutettujen. Muiden työsuojeluvaltuutettujen ajankäyttöoikeus on ollut riittävää. Salossa on kuluvalla kaudella ollut 3,5 työsuojeluvaltuutettua kertoimen ollessa 0,145.

Ensimmäinen neuvottelu työsuojeluvaalien järjestämisestä on pidetty 24.5.2021 pääluottamusmiesten kanssa. Neuvotteluissa päädyttiin yksimielisesti siihen, että työsuojeluvaltuutettujen vapautusta laskettaessa käytetään em. yleiskirjeen mahdollistamaa kerrointa 0,17. Kertoimen muutostarvetta perustellaan mm. työsuojeluvaltuutettujen raportoinnissa lisääntyneellä työmäärällä, koronan vaikutuksilla, heikentyneellä henkilöstön saatavuudella sekä työhön liittyvien riskien lisääntymisellä.

Tämä tilanne ei tule todennäköisesti poistumaan, vaikka koronan aiheuttama tilanne normalisoituu. Lisäksi kertoimen nostoa puoltavat tuleva sote-uudistus, sote-toimialueen pitkäkestoinen rekrytointiongelman, vireillä olevat selvitykset mm. toimistotyöstä ja Rapu-palvelujen järjestämiseksi, laaja maantieteellinen alue, hajanainen työyhteisörakenne ja henkilöstön laaja ammattirakenne.

Työsuojeluvaltuutetuilla tulee olla mahdollisuus perehtyä uudistusten etenemiseen mutta erityisesti huolehtia työntekijöiden yhteydenotoista ja työyhteisöjen tilanteisiin osallistumisesta. Epävarmuuden lisääntyminen merkitsee lisääntyvää työsuojelun tarvetta.

Kunnallisen alan työsuojelun yhteistoimintasopimuksen 8 §:ssä viitataan työsuojeluvaltuutetun tehtävien osalta työsuojelun valvontaa ja työpaikan työsuojeluyhteistoimintaa koskevan lain (44/2006) (myöh. valvontalaki) 31 §:ään, jonka mukaan ”Työsuojeluvaltuutettu edustaa työpaikan työntekijöitä käsiteltäessä 26 §:ssä tarkoitettuja asioita yhteistoiminnassa työnantajan kanssa ja suhteessa työsuojeluviranomaisiin. Tämän lisäksi työsuojeluvaltuutetun tehtävänä on oma-aloitteisesti perehtyä työpaikkansa työympäristöön ja työyhteisön tilaan liittyviin työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen vaikuttaviin asioihin sekä työsuojelusäännöksiin. Samoin hänen tulee osallistua työsuojelua koskeviin tarkastuksiin ja asiantuntijan tutkimuksiin, jos tämä tai työsuojeluviranomainen katsoo tutkimukseen osallistumisen tarpeelliseksi. Työsuojeluvaltuutetun tulee myös osaltaan kiinnittää edustamiensa työntekijöiden huomiota työn turvallisuutta ja terveellisyttä edistäviin seikkoihin.”

Työsuojeluvaltuutettu edustaa työpaikan työntekijöitä käsiteltäessä valvontalain 26 §:ssä ja työsuojelun yhteistoimintasopimuksen 3 §:ssä tarkoitettuja asioita sekä muissa erityislaeissa yhteistoiminnassa työnantajan kanssa käsiteltäväksi säädettyjä asioita ja suhteessa työsuojeluviranomaisiin.

Työsuojeluvaltuutetun tehtävissä korostuu asiantuntijarooli edustettavana olevan henkilöstön työsuojelu- ja työhyvinvointi- sekä työturvallisuuskysymyksissä. Salon ohjeistuksissa (mm. neuvoja ristiriitatilanteisiin työpaikalla) työsuojeluvaltuutettujen roolia on korostettu osana kaupungin työhyvinvointitoimijoita. Varsinaiset konkreettiset työsuojelutoimenpiteet toteutetaan linjaorganisaatiossa kulloistenkin johto- ja esimiesvastuiden puitteissa.

Työsuojeluvaltuutettu

- Edustaa työyksiköiden työntekijöitä käsitellessä työpaikan turvallisuus- ja terveellisyysasioita
- Perehtyy työsuojelusäännöksiin, määräyksiin ja ohjeisiin
- Perehtyy työpaikan työoloihin
- Tarkkailee työn turvallisuutta ja terveellisyttä työpaikalla
- Ilmoittaa mahdollisista puutteista/epäkohdista työnjohdolle sekä tarvittaessa työsuojeluviranomaisille
- Osallistuu työpaikan työsuojelutoimintaohjelman tekemiseen, riskien arviointiin ja työsuojeluyhteistoiminnan kehittämiseen
- Osallistuu työsuojelutarkastuksiin ja työsuojelututkimuksiin

- Osallistuu ja osaltaan kehittää työpaikan työkykyä ylläpitävään toimintaan
- Edistää yhteistyössä työsuojelutoimikunnan ja luottamusmiehen kanssa työntekijöiden työhyvinvointia

Kertoimen muuttaminen 0,145:sta 0,17 merkitsee, että päätoimisten työsuojeluvaltuutettujen määrä kasvaa kolmesta ja puolesta neljään. Sopimuksen mahdollistama yläraja tarkoittaisi jopa yli 5 työsuojeluvaltuutetun lukumäärää.

Mahdollinen toimikauden aikana toteutuva sote-uudistuksen mukaisten hyvinvointialueiden perustaminen vähentää edustettavien työntekijöiden ja todennäköisesti Salon kaupungin työsuojeluvaltuutettujen lukumäärää.

Kaupunginjohtaja:

Henkilöstöjaosto päättää, että työsuojeluvaltuutettujen vapautuksen määrä lasketaan kertoimella 0,17 edellyttäen, että sote-uudistus toteutuu. Mikäli sote-uudistus ei toteudu, niin kerroin on nykyinen 0,145.

Päätös:

Henkilöstöjaosto hyväksyi esittelijän päätösehdotuksen.